

Kreikka (10 op)

TT, MA Ulla Tervahauta
ke 4.6.2014

<http://blogs.helsinki.fi/avoinkreikka-2013/>

KERTAUS & KOTITEHTÄVÄT

Sanasto

1. τίθημι
2. γινώσκω
3. ὄς, ἦ, ὄ
4. μαθητής, -οῦ ὁ
5. σύν
6. ἀφίημι
7. τέκνον, -ου τό
8. αὐτός, αὐτή, αὐτό
9. ὁδός, -οῦ ἡ
10. ἐσθίω

Kotitehtävä

- Kirja s. 85-86

Passiivi ja mediumi deponenttiverbit

Alfata alkuun, y.1
s. 88-95

Verbien määrittely

pääloukka	tapaluokka modus	aikaluokka tempus	luku ja persoona	
<i>aktiivi</i> <i>mediumi</i> <i>passiivi</i>	<i>indikatiivi</i> konjunktiiui imperatiivi (optatiivi) infinitiivi* partisiippi*	<i>presens</i> imperfekti perfekti pluskvampf. aoristi futuuri	<i>yksikkö</i> <i>monikko</i>	1. 2. 3.

Lisäksi:

- Kreikankielinen perusmuoto
- Suomennos

* inf. ja partisiipin määrittelyssä ei persoonaa

joka
sarakeesta
vain yksi!

Kreikan verbien pääluokat

- Suomessa [aktiivi](#) (*minä katson*) ja [passiivi](#) (*minua katsotaan*)
- Kreikassa aktiivin ja passiivin lisäksi [mediumi](#) (*minä katson itseäni*)
  - *myös muita tapoja kääntää mediumi, mutta perusajatus on, että subjekti on sekä toiminnan kohde että tekijä*
  - *kaikilla verbeillä ei kaikkia muotoja, ja usein verbin merkitys määrittää, missä pääluokassa sitä käytetään*

Kuva kirjan s. 95!

Passiivi: merkitys ja käyttö

"Kirja luetaan."

- Tekijä jää tuntemattomaksi.
- "Puetaan" on lauseen predikaatti
- Kreikan kielessä "kirja" on kieliopillisessa mielessä subjekti (suomessa objekti) → kirja antautuu luettavaksi tai kirja kokee lukemisen
- Myös lauseen tekijä voidaan ilmoittaa käyttämällä nk. agenttirakennetta: $\acute{\upsilon}\pi\acute{o}$ + gen.
- Kreikan passiivi taipuu kaikissa kuudessa persoonassa:
  - minut puetaan, sinut puetaan, hänet puetaan,
  - meidät puetaan, teidät puetaan, heidät puetaan

Passiivin muodostaminen

- mediumin *ja* passiivin indikatiivin preesens, taivutuspäätteet

γκs. 1.	-ο-μαι	μον. 1.	-ό-μεθα
γκs. 2.	-η	μον. 2.	-ε-σθε
γκs. 3.	-ε-ται	μον. 3.	-ο-νται

γκs. 1.	παιδεύομαι	μον. 1.	παιδευόμεθα
γκs. 2.	παιδεύη	μον. 2.	παιδεύεσθε
γκs. 3.	παιδεύεται	μον. 3.	παιδεύονται

Agenttirakenne

ὁ δοῦλος ἐνδύει τὸν υἱόν
(palvelija pukee pojan)

ὁ υἱὸς ἐνδύεται **ὑπὸ τοῦ δούλου**
(poika puetaan "palvelijan toimesta" = palvelija pukee pojan)

- **Med. ind. prees.** ja **pass. ind. prees.** ovat samanlaiset. Kontekstista pääteltävä kumpi on kyseessä.
- (Samoin myös indikatiivin imperfektissä, perfektissä ja pluskvamperfektissä. Aoristissa ja futuurissa mediumi ja passiivi eri näköisiä.)

Mediumi

- Mediumi on ikäänkuin aktiivin ja passiivin välimuoto (eng. "middle")
- Perusmerkitys: subjekti tekee jotain itselleen eli *subjekti on sekä tekijä että tekemisen kohde.*
- Aktiivi: Lapsi pukee (esim. nukkea).
- **Mediumi:** Lapsi pukee itsensä. (Lapsi pukeutuu.)
- Passiivi: Lapsi puetaan.

Mediumin kolme käyttötapaa Uudessa testamentissa

1. Subjekti kohdistaa toiminnan välittömästi itseensä.

”Lapsi pukee itsensä/pukeutuu.”

Katso merkitys
sanakirjasta!

2. Subjekti toimii yleisemmin omaksi edukseen

- akt. αἰρέω = ottaa   med. αἰρέομαι = ottaa itselleen, valita
- akt. βαπτίζω = kastaa   med. βαπτίζομαι = ottaa kaste

3. Resiprookkinen eli vastavuoroinen toiminta:

Verbi kuvaa läheistä vuorovaikutusta, toimintaa jossa on mukana kaksi t. useampi osapuoli

- akt. διαμερίζω = jakaa
- med. διαμερίζομαι = jakaa keskenään (Mk. 15:24)

Mediumi aktiivin ja passiivin välissä

- **Yhteys aktiiviin:** mediumin subjekti toimii ja suomennetaan aktiivilla
- **Yhteys passiiviin:** samanlaiset preesens-muodot ja lauseen subjekti on myös toiminnan kohde
- **Mediumin erityisluonne:** subjekti toimii omassa intressissään

Deponenttiverbit

1. Verbejä, joilla **ei käytössä aktiivimuotoja**
  - *Näyttävät* mediumilta/passiivilta.
  - Sanakirjassa perusmuodoksi annetaan
-ομαι/-μαι -päätteinen muoto.
2. Vaikka ei aktiivimuotoa, merkitys on aktiivinen tai mediaalinen, *ei passiivin merkityksiä*
→ **Suomennetaan aktiivilla.**

Tavallisia deponenttiverbejä

- ἀποκρίνομαι = vastata
- γίνομαι = tulla, tapahtua
- δέχομαι = ottaa vastaan
- δύναμαι = voida, kyetä
- ἔρχομαι = mennä, tulla, kulkea

- κάθημαι = istua, istuutua
- κείμαι = maata, olla asetettuna
- πορεύομαι = lähteä, kulkea
- προσεύχομαι = rukoilla
- φοβέομαι = pelätä

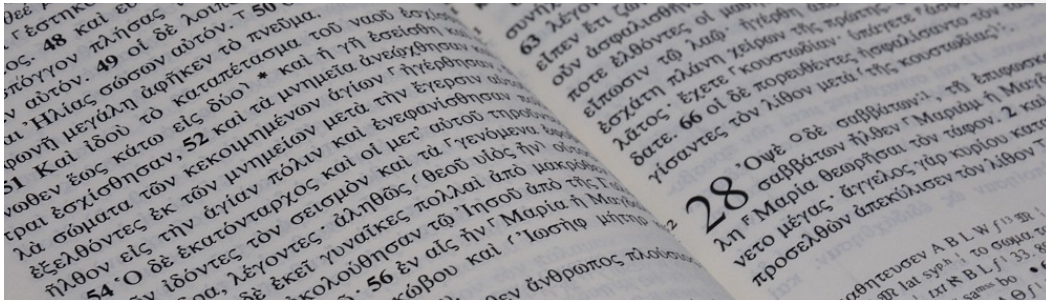
ἔρχομαι πρὸς τὸν οἶκον
οὐκ ἀποκρίνη αὐτῷ;

Kieliopillinen määrittely

- Jos UT:n kreikan sanakirja antaa verbin perusmuodoksi -ομαι/-μαι -päätteisen muodon, kyseessä on (yleensä) deponettiverbi.
- *Alfata alkuun* -kirja neuvoo tällöinkin merkitsemään onko kyseessä mediaalinen vai passiivinen deponenttiverbi.
- ἀποκρίνεται
  - med. dep. ind. prees. yks. 3 verbistä ἀποκρίνομαι, vastata
- Huom! Kun määrittelet med. tai pass., ole tarkkana että käännös ja määrittely vastaavat toisiaan!

- Jos verbillä on sanakirjassa perusmuotona -ω/-μι -päätteinen aktiivimuoto, verbi ei ole deponenttiverbi ja määrittelyssä on ratkaistava onko kyseessä mediumi vai passiivi.
- ἐγείρεται
  - **med.** ind. prees. yks. 3 verbistä ἐγείρω, nostaa, herättää TAI:
  - **pass.** ind. prees. yks. 3 verbistä ἐγείρω, nostaa, herättää

Kotitehtävä

Lue kirjan s. 88-95

Kirjan harjoitus "Ateria Matteuksen talossa" s. 96

Opiskele sanastoa